

Sinikka Huhtala

25.11.2011

Promemoria om avgifter för vård i serie / 11 § i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården/november 2011

Vård i serie

Lagstiftningen om klientavgifter inom social- och hälsovården stiftades redan år 1992. Efter det har lagstiftningen ändrats flera gånger så att både lagstiftningens struktur och storleken på avgifterna har ändrats. Eftersom lagstiftningen är gammal så speglar den verksamheten och de förfaranden som gällde vid tidpunkten för lagberedningen. Samarbetet och förfarandena har ändrats även inom den specialiserade sjukvården och hälsocentralerna i och med nivåstruktureringen inom vården. Hälsocentralerna har tagit ett allt större ansvar för att ordna service i nivå med den specialiserade sjukvården i hälsocentralernas egen regi eller som köpta tjänster. Trots detta har lagstiftningen inte ändrats.

Eftersom gällande lagstiftning ska följas tills bestämmelserna ändras har anvisningarna för tolkning utarbetats i enlighet med de gällande bestämmelserna.

I den bestämmelse som träder i kraft vid ingången av år 2012 har det gjorts en ändring på förslag av laggranskningen, men innehållet är oförändrat. Innehållet i denna promemoria är därför det samma som i promemorian som publicerades år 2009.

Indexförhöjningarna, som träder i kraft vid ingången av år 2012, ändrar inte avgiften på 7,50 euro som tas ut för vård i serie per vårdtillfälle.

Lagstiftning om vård i serie

Vård i serie I 11 § i klientavgiftsförordningen finns det bestämmelser om vård i serie och avgifter för vård i serie. För vård som ges i serie, såsom kontinuerlig dialysvård, medicinsk rehabilitering, hyposensibiliseringsbehandling, behandling av tal- och röststörningar, strål- och cytostatikabehandling och annan motsvarande vård, kan enligt förordningen tas ut högst 7,50 euro per vårdtillfälle från och med 1.1.2012 (1147/2011). Avgiften får tas ut för högst 45 vårdtillfällen under ett kalenderår.

Den avgift som anges ovan får inte tas ut för vård av personer under 18 år och inte heller för hyposensibiliseringsbehandling, behandling av tal- och röststörningar, strål- och cytostatikabehandling och annan motsvarande vård som ges vid hälsocentraler.

Definition av vård i serie

Det finns inga bestämmelser om definitionen av vård i serie i lagen om specialiserad sjukvård, folkhälsolagen eller lagstiftningen om klientavgifter. Inom hälso- och sjukvården definieras vård i serie utgående från sådan lämplig vård som tillhandahålls av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

På basis av detta anses definitionen på vård i serie vara en likadan vård som upprepas med korta intervaller. Det vill säga, tiden mellan vårdtillfällen kan inte vara veckor. I beredningen av förordningen har som exempel på vård i serie angetts kontinuerlig dialysvård. Dialysvård ges vanligen flera gånger i veckan. Fysioterapi ges vanligen 1–2 gånger per vecka.

På basis av detta definieras vård i serie enligt följande:

- vården upprepas likadan eller nästan likadan åtminstone 3 gånger, vilket alltså utgör en serie och
- tiden mellan vårdtillfällena överstiger inte två veckor eller
- vården upprepas av terapeutiska skäl med större intervall än en gång per två veckor.

Det är tillrådligt att kommunen och samkommunen fattar ett beslut om vilken vård som genomförs som vård i serie och vilka situationer som antingen är poliklinikbesök eller hälsocentralsbesök eller fysikalisk vård som ordnas på en hälsocentral och som det finns bestämmelser om i 7 § 4 mom. i klientavgiftsförordningen.

Den högsta avgiften för vård i serie och det högsta antalet besök per kalenderår

För serie i vård kan av personer som fyllt 18 år tas ut högst 7,50 euro per gång från och med 1.1.2012. Avgiften får dock tas ut för högst 45 vårdtillfällen under ett kalenderår. Antalet vårdtillfällen utgörs av de olika vårdtillfällen och den vård som genomförs som vård i serie både på en hälsocentral och inom den specialiserade sjukvården.

Vård i serie ordnas både på hälsocentraler och inom den specialiserade sjukvården. Definitionen av vård i serie är densamma både på hälsocentraler och inom den specialiserade sjukvården. I 11 § i den gällande klientavgiftsförordningen fastställs de avgifter som tas ut av servicetagaren.

De klientavgifter som enligt lagstiftningen om klientavgifter tas ut av servicetagarna bestäms utgående från om servicen ordnas inom den specialiserade sjukvården eller på en hälsocentral. Samma service kan vara avgiftsbelagd inom den specialiserade sjukvården men avgiftsfri på hälsocentralen.

Vård i serie inom den specialiserade sjukvården

Specialiserad sjukvård ordnas vid sjukvårdsdistriktens verksamhetsenheter. Specialistledda hälsocentralsjukhus likställs med den specialiserade sjukvården.

Vård i serie definieras i 11 § i klientavgiftsförordningen. Med vård som ges i serie avses enligt förordningen

- kontinuerlig dialysvård
- medicinsk rehabilitering
- hyposensibiliseringsbehandling, behandling av tal- och röststörningar, strål- och cytostatikabehandling och
- annan motsvarande vård.

Annan motsvarande vård utvärderas utifrån om den vård som ges motsvarar medicinsk rehabilitering, hyposensibiliseringsbehandling, behandling av tal- och röststörningar eller cytostatikabehandling. Kommunen och samkommunen har anledning att fatta beslut om hurdan återkommande vård som motsvarar ovannämnda vård och som därför kan anses utgöra vård i serie. Annan motsvarande vård kan till exempel inte vara att man sköter om ett sår.

Specialistledda hälsocentralsjukhus

På ett specialistlett hälsocentralssjukhus kan avgiften för vård i serie tas ut i samma utsträckning som inom den specialiserade sjukvården om serievården ordnas i samband med den specialistledda verksamheten.

Som specialistledda sjukhus betraktas de hälsocentralsjukhus som vid folkhälsolagens ikraftträdande 1.4.1972 hade specialistledd verksamhet samt de hälsocentraler dit ett kretssjukhus eller annat sjukhus har flyttats från sjukvårdsdistriktet och där den specialistledda verksamheten fortsätter.

För att avgifterna för vård i serie ska kunna tas ut på samma grunder som inom den specialiserade sjukvården ska serievården ordnas i samband med den specialistledda verksamheten.

Vård i serie på hälsocentraler

Med hälsocentral avses hälsovårdscentraler enligt 15 § i folkhälsolagen.

Enligt 11 § 2 mom. i klientavgiftsförordningen är den klientavgift som tas ut för vård i serie på en hälsocentral mycket begränsad med stöd av bestämmelsen. I promemorian 2.10.1992 till statsrådets föredragningslista 9.10.1992 definieras vård i serie på följande sätt:

Med vård i serie avses vård som planenligt upprepas flera gånger, såsom dialysbehandling, fysioterapi m.m.

Vid hälsovårdscentralen får man alltså ta ut avgifter endast för följande vård i serie

- dialysvård
- medicinsk rehabilitering och
- vård som motsvarar dessa.

Bestämmelserna i klientavgiftsförordningen begränsar inte tillhandahållandet av tjänsterna på hälsocentraler. I förordningen om medicinsk rehabilitering, som har utfärdats med stöd av folkhälsolagen, finns det bestämmelser om vad medicinsk rehabilitering omfattar och vilken service hälsocentralerna ska tillhandahålla med beaktande av att vården är nivåstrukturerad med den specialiserade sjukvården. Förordningen om medicinsk rehabilitering (1015/1991) kommer framöver att ersättas med en ny förordning som utfärdas med stöd av hälso- och sjukvårdslagen.

Enligt lagstiftningen om klientavgifter kan klientavgifter dock tillsvidare tas ut endast för ovan avsedda behandlingar. Vård i serie för vilken en klientavgift kan tas ut på hälsocentraler, begränsas således främst till vårdbesök hos fysioterapeut och konditionsskötare.

Vård som motsvarar medicinsk rehabilitering kan till exempel inte anses vara att man sköter om ett sår.

Individuell fysioterapi på en hälsovårdscentral

I 7 § 4 mom. i klientavgiftsförordningen finns det bestämmelser om avgiften för individuell fysioterapi på en hälsovårdscentral.

Med fysioterapi avses i detta fall verksamhet som kan jämföras med rehabilitering och medicinsk rehabilitering, till exempel kylbehandling för reumatiker. Behandlingen kan upprepas 1–2 gånger och utgör således inte vård i serie. Dessutom kan behandlingen i regel se olika ut om den utgörs av flera vårdtillfällen än ett.

För individuell fysioterapi vid en hälsovårdscentral kan tas ut högst 7,50 euro per vårdtillfälle. Inga åldersgränser har fastställts för avgiften.

Definiering av olika verksamheter som vård i serie på hälsocentraler och inom den specialiserade sjukvården

Fotvård Även fotvård kan anses vara medicinsk rehabilitering då vården föreskrivits av den behandlande läkaren och vården ges av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården eller av en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning. Avsikten är särskilt att förhindra, bota eller bromsa upp fotskador till följd av sjukdom, till exempel diabetes eller reumatism.

Om fotvård i rehabiliteringssyfte och som medicinsk rehabilitering ingår i patientens vårdplan, kan den betraktas som vård i serie för vilken en avgift för vård i serie kan tas ut både

inom den specialiserade sjukvården och på en hälsocentral, även om vården tillhandahålls med längre intervaller än två veckor.

Grupprehabilitering

Rehabilitering och medicinsk rehabilitering som tillhandahålls som vård i serie kan till en del tillhandahållas som grupprehabilitering och till en del som individuell rehabilitering.

I rehabilitering i grupp ska varje person ha en egen individuell vårdplan som genomförs på samma grunder som då vården tillhandahålls som individuell rehabilitering. Förutsättningen är att varje besök antecknas i patienternas egna journalhandlingar.

En avgift för vård i serie enligt 11 § i klientavgiftsförordningen kan tas ut då rehabilitering och medicinsk rehabilitering tillhandahålls delvis i grupp. Personer som har fått remiss till medicinsk rehabilitering eller som har hänvisats till medicinsk rehabilitering av den behandlande läkaren får delta i grupprehabilitering.

Intravenös och intraartikulär behandling

Intravenösa behandlingar är bland annat behandling med antibiotika. Behandlingarna kan vara flera under ett dygn. Vården kan i vissa situationer fortsätta under en längre tid, till och med månader. I en del fall stannar patienten flera timmar på enheten för observation, i andra fall åker patienten hem efter att ha fått sin "injektion".

Med anledning av ordalydelsen i 11 § i klientavgiftsförordningen fastställs klientavgifterna på hälsocentralerna och inom den specialiserade sjukvården på olika sätt trots att det är fråga om exakt samma åtgärd.

Specialiserad sjukvård

Intravenös och intraartikulär behandling är enligt 11 § i klientavgiftsförordningen vård i serie inom den specialiserade sjukvården om förutsättningarna för vård i serie uppfylls.

På basis av det ovan nämnda kan en avgift för vård i serie tas ut för intravenös och intraartikulär behandling inom den specialiserade sjukvården av personer som fyllt 18 år.

Om den behandlande läkaren anser det vara välgrundat att klienten på grund av intravenös eller intraartikulär behandling får dag- eller nattvård enligt 13 § i klientavgiftsförordningen, tas för vården ut en avgift för dag- och nattvård på 15,10 euro per vård dag.

Hälsocentraler

På en hälsocentral kan man med anledning av ordalydelsen i 11 § i klientavgiftsförordningen inte ta ut en avgift för vård i serie för intravenös och intraartikulär behandling.

Däremot kan man på hälsocentralen ta ut en hälsocentralsavgift om den intravenösa eller intraartikulära behandlingen ges av en läkare. Hälsocentralsavgiften tas ut enligt 7 § 1 mom. i klientavgiftsförordningen. Besöken i detta sammanhang räknas med i de tre avgiftsbelagda besöken per år. Om hälsocentralen använder sig av en årsavgift kan den tas ut för ett besök om avgiften ännu inte har betalats under besöksåret.

Om den behandlande läkaren anser det vara välgrundat att klienten på grund av intravenös eller intraartikulär behandling får dag- eller nattvård enligt 13 § i klientavgiftsförordningen, tas för vården ut en avgift för dag- och nattvård på 15,10 euro per vård dag.

Verksamhetsterapi i grupp eller motsvarande

Hälsocentralen kan ordna terapi i grupp, till exempel vattengymnastik, nack- och ryggymnastik eller andra motsvarande aktiviteter där den terapi som ordnas i regel är likadan för alla; det vill säga verksamheten är inte individuellt uppbyggd. På hälsocentralen kan de yrkesutbildade personerna inom hälso- och sjukvården på uppmaning av läkarna och i övrigt i samband med servicen kalla personer med olika symptom och personer som har börjat

uppvisa sjukdomstecken med i sådan här verksamhet. I folkhälsolagen eller i hälso- och sjukvårdslagen finns inga bestämmelser om att denna typ av verksamhet är hälsocentralens uppgift.

Om denna form av service godkänns kan en klientavgift för verksamheten tas ut enligt kostnaderna för vården med stöd av 2 § klientavgiftslagen. I praktiken torde avgiften inte kunna vara större än avgiften för vård i serie. Den klientavgift som fastställts med stöd av 2 § i klientavgiftslagen räknas inte med i personens årliga avgiftstak.

Om en person hälsocentralens personal blir hänvisad till denna typ av verksamhet förutsätter deltagandet vederbörliga anteckningar i personens journalhandlingar.

Att ta med en sådan här verksamhetsform i hälsocentralens verksamhet förutsätter ett beslut. I beslutet fastställs verksamhetsprinciperna, de verksamhetsansvariga och de klientavgifter som tas ut för verksamheten. Observera att denna form av verksamhet inte är medicinsk rehabilitering. Deltagarna bör särskilt informeras om detta och om klientavgifterna för verksamheten.

Köpta tjänster

Om hälsocentralen eller sjukvårdsdistriktet köper av den privata sektorn för servicetagaren ska verksamheten ses som egen verksamhet och med stöd av 12 § i klientavgiftslagen tas för servicen ut samma avgifter som då verksamheten ordnas i egen regi.

I fråga om köpta tjänster följs den så kallade bruttoprincipen. Hälsocentralen eller sjukvårdsdistriktet, som köper tjänster, köper dem av serviceproducenten till avtalat pris. Den hälsocentral eller enhet inom den specialiserade sjukvården som köper tjänsten tar ut klientavgifter av servicetagaren enligt lagstiftningen om klientavgifter och med kommunens eller samkommunens eventuella avgiftsbeslut (endast en sänkning av klientavgiften är möjlig).

Sammanfattning

Social- och hälsovårdsministeriet ger bindande anvisningar om tillämpningen av lagstiftningen om klientavgifter med stöd av 34 § i klientavgiftsförordningen.

Social- och hälsovårdsministeriet har hörts när denna promemoria har utarbetats.